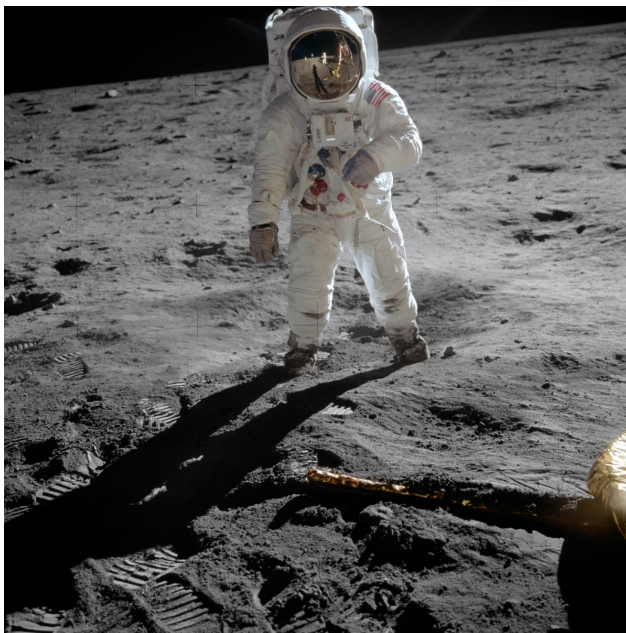

Космическата надпревара към Луната

Новини | Наука | на 05.06.2024 05:00 | от Владимир Божилов

Защо говорим за това?

През 2024 г. отбелязваме 55 години от стъпването на човешки крак на Луната за първи път. В основата на този успех е... космическата надпревара между две суперсили – Съединените американски щати и Съветския съюз.

Сигурно всеки човек е поглеждал към красивата пълна Луна в небето и поне веднъж се е чудил какво има там. Какво би било, ако можем да отидем и да разгледаме Луната отблизо? Множество писатели разказват в своите научнофантастични романи за пътуване до Луната, като един от любимите ми български такива е „Ян Бибиан на Луната“ от [Елин Пелин](#).

По времето, когато Елин Пелин пише романа си, публикуван през 1934 г., науката е в истински възход. Астрономът Едуин Хъбъл току-що е показал, че Вселената се разширява. [Алберт Айнщайн](#) отдавна вече е публикувал революционната си теория за гравитацията, която използваме и до днес. Науката за микросвета – квантовата механика, пък е във фокуса на вниманието на физичната общност. Космосът обаче е достъпен само с помощта на телескопи. Далеч е времето, когато човечеството ще изпрати първия космически кораб.

Съветският съюз успява да направи това, когато през 1957 г. изстрелва „Спутник-1“, първия изкуствен спътник. Съединените американски щати (САЩ) са другата световна суперсила в света по онова време. САЩ и Съветският съюз се надпреварват коя страна ще има по-силни оръжия. А дали и Космосът няма да може да се използва като оръжие?

Изплашени от потенциалното военно приложение, САЩ създават космическата агенция НАСА и решават, че ще изпреварят Съветския съюз в космическите проучвания. Голямата цел, която САЩ си поставят, е да изпратят пилотирана мисия до Луната – мисия с астронавти, които да стъпят на Луната до края на 60-те години на миналия век. За целта са отделени огромни средства и усилията на стотици хиляди души

Съветският съюз (СССР) обаче устремно развива космическата си програма и първи постига редица успехи. Само две години след „Спутник-1“ мисията „Луна 2“ става първата, която достига до лунната повърхност. Извършено е "твърдо кацане", което означава, че корабът директно се разбива в Луната. Малко по-късно мисията „Луна 3“ пък заснема обратната страна на Луната.

Огромен успех е първият полет на човек в Космоса. Това се случва на 12 април 1961 г. От космодрума Байконур с кораба си „Восток 1“ излита съветският космонавт Юрий Гагарин. Той прави една пълна обиколка около Земята. Няколко седмици по-късно, през май същата година, излита и първият американски астронавт – Алан Шепард. С това САЩ дават знак, че са решени да спечелят космическата надпревара! Ражда се програмата „Аполо“, която с мисията „Аполо 11“ успява да прилуни астронавтите [Нийл Армстронг](#) и [Едуин „Бъз“ Олдрин на Луната](#) на 21 юли 1969 г. (българско време, или 20 юли американско – поради часовата разлика).

С това космическата надпревара между САЩ и СССР приключва. Космическите мисии и на двете страни продължават. Само че за последно човешки крак стъпва на Луната през 1972 г. След това пилотирани мисии там няма... защото струват много скъпо.

През последните две десетилетия обаче възходът на частните космически компании, като например SpaceX на Илон Мъск, правят истинска революция. Те показват, че космическите ракети могат да не са за еднократна употреба, каквато е ракетата „Сатурн V“, на която летят астронавтите от програмата „Аполо“. Космическите ракети за многократна употреба позволяват цената за достъп до Космоса да падне драстично. В резултат днес отново човечеството върви устремно към [следващите големи космически мисии](#).

Дали отново ние, хората, ще стъпим на Луната? Отговорът е „да“! Това ще стане благодарение на мисията [„Артемида“ на НАСА](#). Стартирала през 2017 г., през 2022 г. тя вече проведе успешно първи тестови полет с най-мощната и нова ракета до момента, SLS. Първата пилотирана мисия се очаква в рамките на следващите две години, а малко след това, с мисията „Артемида III“, ще видим завръщането на човечеството на Луната. Вълнуващ момент, който всички трепетно очакваме!

А междувременно, ако искате да се насладите на вълнуващо визуално пътешествие из историята на Луната и нейното изследване още сега, заповядайте в Планетариума на Детския научен център „Музейко“, където от месец април можете да гледате най-новото научно шоу за деца „Напред към Луната“.

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
</book/4604-kosmicheskata-nadprevara-kam-lunata>

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

